

Verkort Jaarverslag 2014

Stichting onderwijsarbeidsmarktfonds MBO

Vastgesteld door het bestuur: 10 april 2015

Inhoudsopgave

---

	pagina
Verkort jaarverslag	
1 Algemeen	3
2 Activiteiten in 2014	3
3 Bestuurssamenstelling	8
4 Ondersteuning bestuur	8
5 Verantwoordingscyclus	9
6 Exploitatie	9
7 Risico's	9
8 Toekomst	9

Bestuursverslag

---

1. Algemeen

De Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO (hierna: SOM) is opgericht op 24 maart 2005. De SOM is gerelateerd aan de cao-tafel voor de mbo sector. Onder de 'mbo-sector' wordt verstaan alle mbo-instellingen, te weten alle regionale opleidingscentra (ROC's), agrarische opleidingscentra (AOC's) en vakscholen.

De stichting heeft ten doel (statuten, artikel 2):

- het ten behoeven van mbo-instellingen, voor zover het betreft de bekostigde instellingen als bedoeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), beheren van gelden ter verbetering van de infrastructuur van de onderwijsarbeidsmarkt en ten behoeven van het faciliteren van mobiliteitsbevordering;
- het verrichten al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Het bestuur SOM heeft de statutaire doelen in 2014 nader ingevuld door activiteiten te organiseren rondom de volgende speerpunten:

- Gezondheidsbeleid;
- Professionele Ruimte;
- Arbeidsmarktonderzoek.

Het bestuur SOM is in 2014 zesmaal bijeen gekomen. Het ambtelijk secretariaat en de dagelijkse uitvoering van projecten wordt verzorgd door het bureau SOM, dat is ondergebracht is bij het CAOP in Den Haag.

Financiering SOM

De middelen van de stichting worden op basis van een afspraak tussen sociale partners geheven bij de mbo instellingen. Deze afspraak is vastgelegd in de cao mbo 2014-2015. Voor de jaren 2014 en 2015 is de heffing vastgelegd op € 621.119 per jaar. De heffing is naar rato van het door het Ministerie OCW aan de instellingen toegekende lumpsum bedrag.

2. Activiteiten in 2014

Rondom de speerpunten van SOM zijn de onderstaande activiteiten in 2014 georganiseerd en uitgevoerd.

2.1 Algemeen

Website www.sommbo.nl

In 2014 heeft SOM nieuwsberichten en algemene artikelen gepubliceerd op haar website www.sommbo.nl.

Nieuwsbrieven SOM

In 2014 is in april, juli en oktober een nieuwsbrief verstuurd naar de doelgroepen binnen het netwerk van SOM die hebben aangegeven de nieuwsbrief te willen ontvangen. De nieuwsbrieven zijn ook via www.sommbo.nl geplaatst.

Bijdrage Stichting van het Onderwijs

SOM heeft in 2014 een bijdrage gegeven aan de Stichting van het Onderwijs. In deze stichting zijn alle onderwijssectoren vertegenwoordigd. Vanuit de stichting worden diverse activiteiten uitgevoerd die voor de hele onderwijssector van belang zijn.

Sectorplan MBO – knelpunten op de arbeidsmarkt van het mbo

Begin 2014 is in overleg met sociale partners en mbo-instellingen actief onderzocht of het opzetten en uitvoeren van een sectorplan in het mbo haalbaar zou zijn. Via enquêtes en verschillende bijeenkomsten met vertegenwoordigers van mbo-instellingen zijn ideeën en concrete doelstellingen geformuleerd rondom de arbeidsmarktknelpunten in het mbo. Uiteindelijk heeft het bestuur SOM gekozen om een sectorplan verder te ontwikkelen rondom het thema 'Jong en Oud'. De strikte kaders rondom de voorwaarden van een sectorplan, de geringe financiële mogelijkheden en een negatieve opstelling vanuit het Ministerie SZW (de subsidiënt) ten aanzien van het plan heeft er uiteindelijk toe geleid dat het bestuur SOM in mei 2014 heeft besloten het sectorplan niet verder te ontwikkelen. Op 7 november 2014 heeft een afvaardiging van het SOM bestuur nader gesproken met vertegenwoordigers van mbo-instellingen over de door hen beleefde knelpunten op de arbeidsmarkt van het mbo-sector zelf en de rol die SOM daarin kan spelen. Dit onderwerp zal verder in 2015 worden uitgewerkt en worden opgenomen in één van de speerpunten SOM.

2.2 Speerpunt Gezondheidsbeleid

2.2.1 Arboambassadeur

Het bestuur SOM heeft in 2012 de functie van Arboambassadeur gecreëerd als uitvoerder van het speerpunt Gezondheidsbeleid. Deze rol is (ook) in 2014 ingevuld door mevrouw Maaïke Sauerborn-Ribbens via het CAOP in Den Haag. Waar nodig wordt zij ondersteund op specifieke taken. Haar taak bestaat uit het direct en vraaggericht ondersteunen van de mbo sector op het terrein van het gezondheidsbeleid, het onderhouden van contacten met diverse stakeholders binnen de mbo sector, het verspreiden van kennis via bijeenkomsten en workshops en het ontwikkelen van ondersteunende instrumenten. De Arboambassadeur wordt begeleid door de begeleidingscommissie gezondheidsbeleid, die bestaat uit een afvaardiging vanuit het bestuur SOM en vertegenwoordigers vanuit de MBO Raad, AOb, CNVO en UNIENFTO. In 2014 is de commissie eenmaal bijeengekomen.

2.2.2 Uitgevoerde activiteiten voor het speerpunt gezondheidsbeleid 2014

Contacten werkveld

SOM heeft in 2014 een helpdesk gefaciliteerd waarbij vragen over Arbo of vragen over strategisch gezondheidsmanagement beantwoord werden. De expertise wordt gehaald uit eigen beschikbare kennis, uit de vernieuwde Arbocatalogus en via externen.

De Arboambassadeur onderhoudt contact met relevante stakeholders in de mbo sector om kennis op te halen en / of te delen. In 2014 heeft de Arboambassadeur gesproken met professionals binnen mbo-instellingen, de FSR werkgroep veiligheid (via de MBO Raad), het platform Veiligheid (via de MBO Raad), de Gezonde School, de collectieve verzekeraars Zilveren Kruis Achmea en VGZ, de gezondheidsadviseurs van andere onderwijssectoren, het ministerie van SZW en gerelateerde branche organisaties.

Naast de bovenstaande contacten heeft de Arboambassadeur in 2014 veertien mbo-instellingen bezocht om nader kennis te maken met Arbo- en HR-medewerkers en OR-leden om zo nader inzicht te krijgen in de uitdagingen die instellingen hebben, hoe zij tegen SOM aankijken en waarin SOM hen (beter) kan ondersteunen. De Arbo ambassadeur is daarna gastspreker geweest op de AOb-netwerkbijeenkomsten van Noord, Zuid en Oost en op de Unie NFTO ledenvergadering.

SOM website

Nieuwsberichten gerelateerd aan het speerpunt zijn in 2014 gepubliceerd op de SOM website. De content van de website is in 2014 aangevuld met een voor de lezer meer heldere en inzichtelijke tekst over:

- de visie achter strategisch gezondheidsmanagement;
- de koppeling met andere thema's zoals duurzame inzetbaarheid, Arbo en verzuim;
- de inzet, (mogelijke) belangen en rechten voor interne betrokken en externe stakeholders.

RI&E en Arbocatalogus MBO

Gedurende 2014 zijn recente gebruikerservaringen verwerkt om tot een meer gebruiksvriendelijke en volledige content te komen voor de huidige RI&E, Arbocatalogus en format veiligheidskaart MBO. Tevens zijn zeven nieuwe praktijklokalen aan de Arbocatalogus MBO toegevoegd. Deze zijn goedgekeurd door de cao-tafel mbo. Een gedeelte van de huidige Arbocatalogus is door de Inspectie SZW goedgekeurd. Een ander gedeelte ligt nog ter nadere toetsing bij de Inspectie SZW.

Samen met Stichting Vereniging Scholen met een horeca-opleiding (VSHO), het Onderwijsarbeidsmarktfonds voor het voorgezet onderwijs (VOION) en de FSR werkgroep veiligheid is SOM betrokken bij het opstellen van een handreiking voor preventiemedewerkers en praktijkdocenten horeca en bakkerij om gevaarlijke situaties en (bijna)ongelukken in het praktijklokaal te helpen voorkomen. Deze zal naar verwachting in 2015 worden gepubliceerd.

Samen met het Platform Veiligheid, de FSR-werkgroep veiligheid en de Gezonde School is de Arboambassadeur in 2014 bijeen gekomen om te inventariseren welke activiteiten er nodig zijn om de veiligheid binnen het mbo verder te verbeteren, hoe zich de verschillende initiatieven onderscheiden en hoe zij elkaar kunnen versterken. Voor SOM betekent het een continuering van een nauwe samenwerking met de FSR werkgroep bij alle activiteiten rondom de RI&E en Arbocatalogus MBO. Met de Gezonde School en ZonMw heeft de Arboambassadeur in 2014 een subsidieaanvraag voorbereid dat zich richt op de duurzame inzetbaarheid van MBO docenten als cultuurdragers van de Gezonde School aanpak. Deze zal in 2015 verder worden gecontinueerd.

Op verzoek van het SOM bestuur is in 2014 een onderzoeksvoorstel uitgewerkt voor een pilot over de positionering van de preventiemedewerker in het mbo. Het doel van het onderzoek is te inventariseren op welke manieren in de mbo-sector invulling wordt gegeven aan de afspraak om een preventiemedewerker in dienst te hebben. Het onderzoek wordt in 2015 uitgevoerd.

Arbeidsverzuim

SOM heeft in 2014 de totstandkoming van sectorale verzuimrapportages in het mbo ondersteund en daarbij bureau Mercedes ingeschakeld voor de verzameling van de verzuimgegevens in het mbo. De analyse van deze gegevens wordt sinds 2010 verzorgd door de MBO Raad. De verzuimrapportages in het mbo worden onder meer beschikbaar gesteld op de SOM website. In het voorjaar van 2015 wordt de rapportage over heel 2014 opgeleverd en beschikbaar gesteld aan de sector.

Gezien de maatschappelijke ontwikkeling en de sectorale cijfers heeft het SOM bestuur geaccordeerd om een impuls te geven aan het thema arbeidsverzuim. De uitwerking van de impuls is opgesplitst in drie hoofdactiviteiten en krijgt in 2015 een vervolg:

- Het inzichtelijk maken van de huidige wet- en regelgeving;
- Informatie verzamelen over de omvang, kosten en oorzaken van arbeidsverzuim;
- Het delen van effectieve interventies - concrete praktijkvoorbeelden van mbo-instellingen hoe zij het verzuim aanpakken.

Werkconferentie 'Samen Gezond Vooruit'

SOM heeft op 14 november 2014 een actieve werkconferentie voor de mbo sector georganiseerd in het Leerhotel Het Klooster in Amersfoort met als doel om zoveel mogelijk mbo-instellingen in beweging te krijgen om daadwerkelijk met 'strategisch gezondheidsmanagement' aan de slag te gaan. Onder begeleiding van dagvoorzitter en *facilitator* Pepijn Nicolas kwamen 69 professionals uit de mbo-sector in actie. Met de steun van voorlopers en collega's beantwoorden zij vragen over de visie die hen drijft om het menselijk kapitaal duurzaam inzetbaar te maken. Welke waarde creatie willen zij realiseren voor zichzelf, hun instelling en de mbo-sector? En hoe gaan zij die stappen maken? Het was een dag van individuele inhoud en collectieve aanpak die goed werd beoordeeld met een 8,3. Deelnemers spraken de wens uit om een online netwerk te creëren waar de mbo-sector elkaar kan vinden om kennis en praktijkvoorbeelden rondom dit thema uit te wisselen.

2.3 Speerpunt Professionele Ruimte

Een nieuwe invulling van speerpunt

Het SOM bestuur heeft in 2014 een koerswijziging ingezet voor het speerpunt Professionele Ruimte. In september 2014 is hierover een aparte sessie georganiseerd. De afspraken in het mbo rondom het Professioneel Statuut, WOR en cao hebben geleid tot andere (arbeids)verhoudingen tussen onderwijsgevend, OR-leden, leidinggevend en bestuurders. Dit zijn allen professionals die vanuit hun eigen rol in het mbo werken aan het beste onderwijs voor de studenten. Dit krachtenveld zorgt er voor dat al deze professionals in het mbo geconfronteerd worden met verschillende dilemma's. Wat is de rol van de professional ....

- .... in relatie tot de rol van de leidinggevende;
- .... in relatie tot de rol in en van het team;
- .... en de invloeden die er zijn van buitenaf (bijv. vanuit studenten, het bedrijfsleven, onderwijsinspectie, onderzoeksinstituten, het Ministerie van OCW etc.);
- .... en de waarden die hij/zij wil uitdragen naar de omgeving (respect).

De wijze hoe professionals in het mbo met deze dilemma's omgaan verschilt per persoon en per mbo-instelling. Er is dan ook geen eenduidig antwoord beschikbaar. Dit gegeven heeft geleid tot een nieuwe programma invulling vanuit SOM. Het programma zal worden ingevuld langs de vier beschreven dilemma's. De aanpak zal per dilemma verschillen en zal onder regie van de begeleidingscommissie, portefeuillehouders en projectleider verder worden uitgewerkt. Het Bestuur SOM heeft aangegeven dat er drie belangrijke doelgroepen zijn waar de activiteiten zich op moeten richten: het CvB, het netwerk van HR-directeuren en de onderwijsgevend. SOM neemt hierin een faciliterende rol in: de sector zelf gaat aan de slag.

In 2014 is door het bestuur SOM de nieuwe rol van projectleider Professionele Ruimte SOM gecreëerd. Per 2015 zal mevrouw Neda Elbers deze rol invullen namens SOM. Mevrouw Elbers is werkzaam bij het CAOP in Den Haag.

Evaluatie OR

In 2014 is besloten een plan van aanpak nader uit te werken rondom de evaluatie van het functioneren van de Ondernemingsraden in het mbo. De kennis en ervaring van de Ondernemingsraden, het functioneren daarvan en mogelijke verbeterpunten ligt vooral in de sector zelf. In de evaluatie zal dan ook met een brede afvaardiging vanuit de sector worden samengewerkt.

In december heeft een eerste gesprek plaatsgevonden met genodigde OR-voorzitters en –leden om het huidige functioneren van de OR binnen het afgesproken kader van de driehoek ('De Ster') WOR, het Professioneel Statuut en de CAO MBO te bespreken. Deze bijeenkomst stond in het kader van een eerste evaluatie van de werkbaarheid van de Ster, waarbij de deelnemers antwoord gaven op de volgende vragen : Hoe werkt het nu in de praktijk? Wat kan er nog beter? Wat is hierbij de rol van SOM? Deze zal in 2015 vervolgd worden met een soortgelijke bijeenkomst met bestuurders van mbo-instellingen. Met input uit beide sessies wordt een derde gezamenlijke bijeenkomst georganiseerd. Deze gesprekken leiden tot meerdere handvatten voor het voeren van gesprekken over verwachtingen, proces en doelen. SOM bundelt deze handvatten voor de sector.

OnderwijsPioniers

In het voorjaar 2014 is gestart met het project OnderwijsPioniers MBO 2014. SOM draagt in 2014 financieel bij aan dit initiatief. OnderwijsPioniers is in 2014 georganiseerd door de Onderwijscoöperatie. Het doel van het project is het werven en genereren van goede nieuwe ideeën vanuit docenten in het mbo en deze vervolgens tot uitvoering te laten brengen binnen de onderwijsinstelling. De looptijd van het traject beslaat ca. 1,5 jaar. Het traject bestaat uit een voorbereidingsfase van een half jaar voor de wervingscampagne en het tot stand laten komen van de ideeën en een uitvoeringsfase van een jaar waarin het idee in de praktijk wordt uitgevoerd en getest. In 2014 zijn in totaal 10 voorstellen in het mbo door een jury geselecteerd. Deze zijn in september 2014 van start gegaan. De resultaten worden gepresenteerd in 2015 via een slotmanifestatie.

LeerKRACHT in het mbo

Het SOM bestuur heeft besloten om vanaf 2014 het initiatief leerKRACHT financieel te ondersteunen. Het doel van de stichting leerKRACHT is om in een periode tot 2020 de kwaliteit van het primaire, voortgezette en mbo onderwijs in Nederland blijvend op een substantieel hoger niveau te brengen. Dit wil zij bereiken door scholen te helpen om middels de leerKRACHT methodiek "samen elke dag een beetje beter" de kennis en kunde van leraren te versterken en een professionelere samenwerking tussen leraren binnen een school en tussen scholen onderling te realiseren. In het schooljaar 2013-2014 hebben voor het eerst 5 MBO instellingen meegedaan met het leerKRACHT programma. In 2014-2015 is nog een mbo-instellingen aangesloten. Via de website en nieuwsbrieven worden de mbo-instellingen geïnformeerd over dit initiatief en uitgenodigd om ook deel te nemen.

2.4 Speerpunt Arbeidsmarktonderzoek

Een nieuw speerpunt

Er is momenteel nog veel niet eenduidige informatie bekend over het functioneren van de arbeidsmarkt in het mbo. In 2014 heeft het bestuur SOM gesproken over de wens om adequate arbeidsmarktgegevens in het mbo voor werkgevers én werknemers te genereren. Hiermee kunnen zij beter beleid en afspraken maken, bijvoorbeeld over

- strategisch personeelsbeleid;
- over de uitstroom van werknemers in de komende jaren;

- welke specifieke instroombehoefte er voor het mbo is.

De komende ca. 10 jaren zal bij gelijkblijvende onderwijsvraag ca. 50% van het huidige personeelsbestand uitstromen wegens het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Om tot een structurele, uniforme en voor alle partijen in het mbo bruikbare arbeidsmarktinformatie te komen moet enerzijds duidelijk zijn aan welke arbeidsmarktinformatie sociale partners en instellingen periodiek behoefte hebben. Vervolgens moet gekeken worden welke openbare bronnen er al beschikbaar zijn om in die informatiebehoefte te voorzien en waar er lacunes zijn. De uitvoering van dit nieuwe speerpunt zal in 2015 verder worden ingevuld.

Onderzoek koppeling DUO gegevens met SSB

In 2014 is gestart met een project om te onderzoeken of het mogelijk is dat de Sociaal Statistische Bestanden (SSB) kunnen worden gekoppeld aan de DUO gegevens. Dit is tot nu toe niet mogelijk gebleken. Met deze koppeling zou meer informatie inzichtelijk gemaakt kunnen worden over de in- en uitstroom in het mbo. Besloten is dat we ons in eerste instantie gaan concentreren rondom de in- en uitstroomgegevens van onderwijzend personeel in het mbo. Het onderzoek is eind 2014 gegund aan bureau ABF in Delft en zal in 2015 worden uitgevoerd.

3. Bestuurssamenstelling

SOM heeft een paritair bestuur dat bestaat uit drie vertegenwoordigers van werknemers en drie vertegenwoordigers van werkgevers uit de mbo sector via de MBO Raad. In 2014 hebben zich twee mutaties voorgedaan:

- Mevrouw Helen van den Berg (CNV) heeft in februari het bestuur verlaten en is opgevolgd door mevrouw Joany Krijt (CNV, bestuurslid).
- Mevrouw José Muijres (AOB) heeft in augustus het bestuur verlaten en is opgevolgd door de heer André Steenhart (AOB).

De bestuurssamenstelling was formeel per 31 december 2014 als volgt:

- De heer Gertjan van der Brugge (CvB Scalda, namens de MBO Raad), voorzitter
- De heer André Steenhart (AOB), vice-voorzitter
- De heer Gijs Jacobse (UNIENFTO/FvOv), penningmeester
- Mevrouw José Faber (MBO Raad), bestuurslid
- Mevrouw Joany Krijt (CNV), bestuurslid
- De heer Marc Otto (CvB Deltion College, namens de MBO Raad), bestuurslid

De heer Gertjan van der Brugge heeft op 12 november 2014 zijn laatste bestuursvergadering SOM voorgezeten. Per 5 februari 2015 is de heer Carl Govers, CvB Onderwijsgroep Tilburg, formeel namens de MBO Raad voorgedragen als voorzitter SOM. Tussen 12 november 2014 en 5 februari 2015 heeft de heer Govers al werkzaamheden voor SOM verricht ter vervanging van de heer Van der Brugge.

4. Ondersteuning bestuur

Voor de ambtelijke ondersteuning, secretariaat, projectleiding en projectondersteuning, financieel beheer en communicatie heeft het bestuur SOM gekozen gebruik te maken van een externe dienstverlener. Dit is het CAOP, gevestigd in Den Haag. Het CAOP levert een secretaris die alle bovengenoemde taken vanuit CAOP voor SOM coördineert. Deze secretaris fungeert in het bestuur SOM als ambtelijk secretaris. Deze rol is in 2014 ingevuld door de heer Ivo Zuidervaart. SOM is in 2014 een nieuwe overeenkomst met CAOP aangegaan voor de jaren 2014 tot en met 2017.

5. Verantwoordingscyclus

Met het jaarverslag en de jaarrekening legt SOM verantwoording af over haar activiteiten en de besteding van de middelen. De wijze waarop SOM in het boekjaar 2014 uitvoering heeft gegeven aan de statutaire doelstellingen is te zien bij de toelichting op de directe projectkosten. Hier zijn de kosten van de projecten welke in het boekjaar zijn uitgevoerd per speerpunt opgenomen.

6. Exploitatie

De totale kosten, inclusief aangegane verplichtingen, van de projecten bedroegen in 2014 k€ 565. De bedrijfskosten bedroegen k€ 97. De uitgaven worden ruimschoots gedekt door de bijdrage van de mbo-instellingen (k€ 621) en de renteopbrengsten. De totale exploitatie laat een negatief saldo van k€ 28 zien. Het negatieve resultaat is daarmee k€ 368 minder negatief dan vooraf voorzien in de begroting. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat activiteiten rondom het speerpunt Professionele Ruimte zijn uitgesteld doordat onderwerpen langer dan voorzien ter tafel hebben gelegen aan de cao tafel. De gerealiseerde projectkosten ad k€ 565 zijn hierdoor lager dan begroot (k€ 892). De inkomsten van SOM zijn conform begroting.

7. Risico's

Met betrekking tot prijsrisico's, kredietrisico's, marktrisico's en liquiditeitsrisico's kan worden opgemerkt dat deze niet aan de orde zijn. Inherent aan de hoogte van de algemene reserve en het uitgavenpatroon van de afgelopen jaren is dat de continuïteitsveronderstelling zich niet beperkt tot een bepaalde periode. De mogelijke risico's van de SOM zijn in kaart gebracht. Er is voldoende financiering beschikbaar om de komende jaren de statutaire doelstellingen uit te voeren.

8. Toekomst

Het bestuur heeft de ambitie om in en 2015 door te gaan met de invulling van de speerpunten Gezondheidsbeleid, Professionele Ruimte en Arbeidsmarktonderzoek. De inhoud van deze speerpunten wordt op hoofdlijnen aan het begin van het jaar door het bestuur SOM vastgesteld en gedurende het jaar door het bureau SOM, in samenwerking met afgevaardigden vanuit het bestuur, uitgewerkt in concrete activiteiten. De reserves van SOM bedragen per 31-12-2015 naar verwachting k€463. Het is de bedoeling de reserve eind 2016 terug te brengen tot circa k€ 200.

Den Haag, 10 april 2015

Het bestuur van de Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO,

Carl Govers, Voorzitter
Gijs Jacobse, penningmeester
Joany Krijt, bestuurslid

André Steenhart, vice-voorzitter
José Faber, bestuurslid
Marc Otto, bestuurslid